

Rammer for veiledning i barnehage og skoler

Studiet skal bidra til å ta i bruk veiledning som strategi i utviklingsarbeidet i barnehage og skole. Studiet kvalifiserer for veiledning individuelt og i grupper av studenter i lærerutdanning, nyutdannede lærere og kollegagrupper.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 08.07.2019

Veilederutdanning for lærere som skal veilede studenter, nyutdannede og kolleger

Studiet er et 30 stp. videreutdanningstilbud fortrinnsvis på masternivå som gir en innføring i pedagogisk veiledning som tilnærming til læring og utvikling. Tilbudet skal bygge videre på veiledningstemaene som gis i grunnutdanningene. Studiet kvalifiserer for veiledning individuelt og i grupper av studenter i lærerutdanning, nyutdannede lærere og kollegagrupper. Studiet skal bidra til å ta i bruk veiledning som strategi i utviklingsprosesser i barnehage og skole. I skole kan dette også sees i sammenheng med ordningen for lærerspesialister i veiledning.

Det legges til grunn at veiledning av nyutdannede skal skje i tråd med de prinsipper som partene er blitt enige om: Veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole.

Veilederutdanningen deles i to moduler, en felles grunnmodul (15 stp) og en valgmodul (15 stp) for videre spesialisering inn mot veiledning av studenter, nyutdannede eller kollegagrupper.

Det kan legges til rette for spesialisering inn mot barnehage eller skoleslag gjennom mulighet for selvvalgt pensum og gjennomføring av praksis inn mot barnehage eller eget skoleslag.

Valgmoduler:

1. Profesjonskvalifisering: veiledning av studenter og nyutdannede

2. Profesjonsveiledning: prosessveiledning for kvalitetsutvikling

Veiledning av studenter i praksis krever at veiledere har innsikt i de til enhver tid gjeldende rammene og målene for lærerutdanning og de studieprogrammene studentene følger. Rollen som praksislærer innebærer også vurderingskompetanse basert på innsikt i læringsutbytteformuleringene i praksisemnet.

Veiledning av nyutdannede lærere skal baseres på de til enhver tid gjeldende nasjonale prinsippene for veiledning av nyutdannede lærere i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. De nyutdannede har nyere forskningsbasert kunnskap, og veiledningen skal bidra til at denne kunnskapen blir verdsatt og tilgjengelig for profesjonsfellesskapet.

Veiledning av kollegagrupper krever innsikt og ferdigheter til å sette i verk ulike utviklings- og læringsprosesser i profesjonsfellesskapet i barnehagen, skolen eller videregående opplæring. Utdanningen kan danne grunnlag for videre spesialisering i veiledning, både på master- og PhD nivå.

Begrepsavklaringer

Kvalifisert veileder: En lærerutdannet som har formell veilederkompetanse, nødvendig faglig kompetanse og minst tre års erfaring som lærer.

Veiledning: I denne sammenhengen er en planlagt, systematisk og strukturert prosess som gjennomføres individuelt og i gruppe. Kvalifisert veiledning innebærer at veileder tar utgangspunkt i den konteksten veiledningen foregår innenfor, målet med veiledningen, studentene, de nyutdannedes og øvrige læreres forutsetninger og læringsbehov. God veiledning forutsetter grunnleggende innsikt i relevant forskning, erfaringsbasert kunnskap og praktiske ferdigheter. Evne til å skape gode relasjoner og etablere et tillitsbasert forhold mellom veileder og den som blir veiledet er viktig.

Læringsutbytte

Læringsutbytteformuleringene under dekker både grunnmodulen (G) og de to valgmodulene (V). Formuleringene er overordnede, og danner grunnlag for universitetene og høgskolenes egne emneplaner. Universitetene og høgskolene kan utforme egne læringsutbyttebeskrivelser i emneplanene.

Kunnskap

Kandidaten

- har avansert forskningsbasert kunnskap om lærerprofesjonens kvalifisering, læring, utvikling og etiske utfordringer og dilemma knyttet til arbeidet som lærer i barnehage og skole (G).
- har inngående kunnskap om faglige, etiske og pedagogiske prinsipper og perspektiver på veilederrollen (G).
- har inngående kunnskap om veiledning som teoretisk og praktisk felt, med vekt på dialog, kollektive lærings- og utviklingsprosesser, kommunikasjon og relasjonsbygging (G).
- har spesialisert kunnskap om rammeplaner og pedagogiske utfordringer i barnehage eller om læreplaner, pedagogiske utfordringer og aktuelle undervisningsfag i sitt skoleslag (G)
- kan anvende sin kunnskap om veiledning på nye og ulike veiledningsområder (V)
- kan analysere faglige problemstillinger innenfor ulike veiledningsutfordringer med utgangspunkt i fagområdet historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet (V)

Ferdigheter

Kandidaten

- skal kunne anvende forsknings- og erfaringsbasert kunnskap om veiledning og profesjonsutøvelse for å analysere og kritisk reflektere over profesjonsveiledning i utdanning og yrke (G).
- skal kunne analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor veiledningsfeltet og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning (V).
- skal kunne analysere og forholde seg kritisk til ulik forsknings- og erfaringsbasert kunnskap og anvende kunnskapen i egen veiledning i samsvar med profesjonsetiske normer (V).
- skal kunne gjennomføre et selvstendig avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt knyttet til relevante veiledningsprosesser (V).

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan analysere relevant profesjonsforskning, nyere profesjonsteori og forskningsetiske problemstillinger innen veiledningsfeltet i skole og barnehage (G)
- kan planlegge, gjennomføre og kritisk analysere og evaluere veiledningsprosesser (G).
- kan formidle resultater fra eget og andres forsknings- og utviklingsarbeid til studenter, kolleger og fagfeller og delta i debatt på fagområdet (V)
- kan ta initiativ til nytenking og utvikling når det gjelder veiledning (V)
- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter inne veiledning på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter (V)

Innhold (grunnmodul og valgmoduler)

Innholdet i studiet skal knyttes til rammeplaner og retningslinjer for lærerutdanningene, rammeplan for barnehage og læreplaner for grunnskole og videregående opplæring, samt praksisplaner for studiene og gjeldende avtaler og retningslinjer for veiledningsordninger for nyutdannede lærere.

- Veiledning, kommunikasjon og relasjonsbygging
- Profesjonsforskning, profesjonsteori og profesjonell utvikling
- Organisasjon og lærende kulturer
- Profesjonens kunnskapsbase og profesjonsetikk
- Vitenskapsteori og metode

Praksis (grunnmodul og valgmoduler)

Erfaringslæring inngår som en viktig del i utdanningen og det er derfor krav om et veiledet praksiselement i studiet. Praksiselementet skal omfatte ulike former for veiledning.

Arbeidsmåter (grunnmodul og valgmoduler) Studiet skal preges av deltakende og varierte arbeidsmåter slik at veiledningsoppgaver kan utføres til beste for de som får veiledning.

Studiet kan organiseres som nett- og samlingsbaserte tilbud. Bruk av digitale verktøy og arbeidsmåter skal inngå i utdanningen.

Arbeidskrav

Arbeidskrav i alle moduler skal omfatte både teoretiske og praktiske arbeider.

Sluttvurdering

Formuleringene for læringsutbytte danner grunnlag for hva som skal vurderes. Hver modul skal ha en sluttvurdering.

Innpassing i studier på masternivå

Studiet bør fortrinnsvis være på et nivå som kan søkes innpasset i masterprogrammer. I skole kan dette også sees i sammenheng med ordningen for lærerspesialister i veiledning.

Enhetlig og likeverdig tilbud om utdanning i veiledning

For å oppnå et likeverdig tilbud på masternivå i veiledning er det en forutsetning at modulene kan bygge på hverandre på tvers av UH-institusjoner, og kan danne grunnlag for videre spesialisering.